СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 126. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 2. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 126. Jersey City, N. J., Tuesday, June 2, 1931. THREE CENTS.

СТРІЛЕЦЬКИЙ ЗЇЗД ЗА БОРОТЬБУ Й ПРОТИ УГОДОВЩИНИ

ПЯТНУЄ ДЕМАҐОҐІЧНІ Й НЕМОРАЛЬНІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ. СТРІЛЕЦЬКИЙ ВЕЧІР БУВ ТОВАРИСЬКИМ ОБЄДНАННЯМ СТАРШОГО Й МОЛОДШОГО ПОКОЛІННЯ, ЯКЕ ДОРОЖИТЬ СТРІЛЕЦЬКОЮ ТРАДИЦІЄЮ. НА ЗЇЗД І ВЕЧЕРУ ПРИБУЛИ ЛИТОВСЬКІ ВЕТЕРАНИ.

НЮ ЙОРК. — Стрілецький Зїзд, котрий радив на Меморіял Дей у Ню Йорку, стягнув представників нашого стрілецтва на чергові річні наради, щоби перевести вибір управи й забрати голос у ріжних справах стрілецького й громадянського життя.

Вирішено, щоби осідок централі остався надалі в Филаделфії, разом з тою самою управою, що досі.

На Зїзд прибули представники литовської армії й американських ветеранів українського роду. Ветеран Константин Юрґелло, секретар Литовського Леґіону, заявився за тісну кооперацію з Стрілецькою Громадою. Це було предметом довших нарад. Вкінці поручено виділити з обох Леґіонів по трох представників, яко комітет для виготовлення програми спільної праці.

По вислуханню звіту голови стрілецької Громади, д-ра В. Ґалана, касієра Т. Свистуна та секретаря д-ра П. Дубаса розвинулася широка дискусія в справі видання Українського Військового Альманаха, до якого вже зібрано кілька цінних праць ґенералів та інших старшин нашої армії, а далі в справі видання збірника „Україна як господарська цілість", котрого редакція спочиває в руках професора Тимошенка. Видання господарського збірника перебрало Обєднання. Підготовкою обох видань займається видавнича комісія, яка складається з д-ра Ґалана, В. Кедровського й д-ра Мишуги.

Реферат д-ра Ґалана на тему „Стрілецька Громади й Старий Край" викликав загальну дискусію, в якій забирали голос всі присутні стрільці. Ухвалено резолюцію, яка заявляється проти угодових накладувань з окупантами наших земель. А обговорюючи боєву акцію, стверджено потребу критики діяльности Української Військової Орґанізації, але разом з тим підчеркнено, що та кампанія, яку поведено проти неї з боку певних українських кол, не є ніякою конструктивною критикою, а тільки розкладовою роботою. Зосібна ухвалено ще резолюцію, звернену проти старокраевого часопису „Діло" за його безпідставний виступ проти „Обєднання".

На Зїзд надіслано з ріжних місць привітні телеграми і письма. Наради тревали від години 12 вполудне до 6 вечером. Зроблено коротку перерву, підчас якої Жіноча Громада, за ініціятивою пані Марії Скубової, бувшої сестри Українського Червоного Хреста, влаштувала стрільцям і гостям дуже гарно заставлену перекуску. Всі жінки були убрані в білі одяги Червоного Хреста.

Пішла стрілецька пісня, сердечне слово від Жіночої Громади, а далі щира стрілецька подяка.

На Стрілецьку Вечеру, яка відбулася в готелю Лексингтон, прибули гості не тільки з Ню Йорку й поблизьких околиць, але і з дальших, як зі Скрентону, Мекаду і т. д. Вечеру відкрив довшим стрілецьким привітом Дмитро Галичин, голова Стрілецького Гуртка ч. 2, який то гурток влаштував вечеру. Тостмейстром був п. Омелян Ревюк. Виголошено цілий ряд промов на теми, звязані зі стрілецькою ідеєю й традицією. Говорили: делеґат з краю, Омелян Грибівський, капітан литовського ґенерального штабу Юрґелло, капітан Дармограй від американських ветеранів українського роду, пані М. Скубова від жіноцтва, а далі д-р Мишуга, Кедровський і д-р Ґалан. Між промовами приґравала музика стрілецькі пісні. Все те затягнулося до години 12.30 по півночі. Тоастмейстер мусів зчеркнути дальших бесідників задля пізної пори і закінчив першу частину вечора побажанням, щоб отакі вечори стали тут в Америці традицією, бо з них залишається велика користь для того громадянства, що не брало участи в активній боротьбі, а ще більша для тут родженої молоді. Дальша частина була призначена танцям, співам і товариській ґутірці.

АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТІВ НА ФИЛИПИНАХ.

МАНІЛЯ. — Чути, що зближаються вибори. Арештовано понад 300 комуністів за переведення віча, бо від якогось часу обовязує тут закон, який узнає комуністичні зібрання за бунт.

„ЗАГОВІР" НА ЖИТТЯ ВИЛСОНА.

НЮ ЙОРК. — Майор Герберт О. Ярдлі написав книжку „Амерікас Блек Чембер", у якій розповідає про ріжні відомости, котрі він зібрав ріжними секретними дорогами, а з котрих виходить, що Вудрова Вилсона хотіли струїти підчас нарад Мирової Конференції в Парижі. Намагалися це зробити двома способами: хотіли затруїти їжу, або подати Вилсонови з їжею бацилі інфлюенци.

Майор Ярдлі працював підчас війни в Американськім Секретнім Критоґрафічнім Бюрі.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

30. квітня львівська поліція перевела ревізію в мешканні редактора „Шляхів" Антона Крушельницького та в льокалі редакції. Забрала ріжні папері. — Крім того перевела поліція ревізію в Н. Кшика й там забрала якісь матеріяли. Опісля переводили ревізію в друкарнях Наук. Т-ва ім. Шевченка, Ґєявічинського, „Малопольській", в редакціях „Сили", „Нової Землі", в льокалі „Сельробу". Арештували Теодора Наманюка й П. Курня. — У Старім Самборі на залізничій стації поліція арештувала учня 6. ґімн. кл., Мирона Шемердяка. Польські джерела твердять, будьтоби він віз пакет комуністичних летючок. Тіж самі джерела повідомляють, що в Старосамбірщині арештували на днях 40 осіб за „комуністичну діяльність".

ЯК НА ҐАЛИЦЬКІЙ ПОЧТІ ШАНУЮТЬ ПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Одна наша установа у Львові вислала до одного зі своїх членів переписний листок, адресований в українській мові з зазначенням місцевости в польській мові. Лист почта завернула, а на листку уміщено таку дописку: „Пісаць по польску адрес". Дописка двічі підчеркнена червоним і синім олівцем, очевидно на те, щоб її добре затямити. Чомуж воно так, коли приписи виразно кажуть, що адресувати листи можна і по українськи, себто кирилицею, а тільки назва місцевости має бути виписана в польській мові.

РОЗСТРІЛЯЛИ ДЕЗЕРТИРА.

У Вильні військовий суд засудив улана Станислава Макоша за дезерцію і за задушення дитини підчас грабунку на кару смерти. Дня 30. квітня ц. р. Макоша розстріляли на подвірю військового суду.

ЗАМКНУЛИ ДВІ ШКОЛИ У ВИЛЬНІ.

З Вильна прийшли відомости, що тамошна влада замкнула 2 жидівські школи тому, що там ширилась комуністична аґітація і школи змінилися в комуністичні ячейки.

ЛОВИ НА ТИГРА В КУРИТИБІ.

Недавно з цирку Монте Санто, що перебував у Куритибі, втік тигр. Звір скрився, в поблизьких городах. В ночі голодний звір дістався до якогось курника, де пожер усі кури. В день скрився до пивниці одного дому. Там його знайдено слідуючого дня у великій порожній паці з паперу. Тигра легко зловили, а за кури не знать, хто буде платити.

ВТОПИЛИСЯ ДВА ВОЯКИ.

Через Вислу під Торунем переїжджало двох вояків телеграфічного відділу, Рибіцький і Шафнер. Через необережність вояків човен перевернувся й обидва вояки втопилися.

СКАЖЕНИЙ КІТ.

У Великих Гайдуках під Катовицями сказився кіт, який кинувся на сплячу жінку Гайнову та погриз її груди. На крик жінки збудився її син, а тоді скажений кіт кинувся на нього і погриз його в ногу. Вкінці кота забили, а покусані дві особи відвезли до лічниці.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ СОЮЗОВЦЯ.

Телеграма, Скрентон, 1. червня. — Дмитро Яцун, член від. 342 У. Н. Союза в Скрентон, Па., впав жертвою нещасливого випадку, коли трок, яким він їхав, ударив в телеграфічний стовп. Смерть наступила негайно.

Похорон відбудеться дня 2. червня, з української народної церкви в Скрентон, Па. Покійний оставив вдову і пятеро діточок, а крім того брата в Скрентоні й сестру в краю.

Бл. п. Дмитро Яцун належав до дуже діяльних членів У. Н. Союза і ревних громадських діячів.

ІСТОРІЯ ОДНОГО „ДОКТОРА".

Приловлено тепер одного „доктора", як називають шарлятана, що лікарем ніколи не був, на медицині не розумівся, а брався навіть до операцій. Такі шарлятани дуже небезпечні, бо тут ходить о життя людини. В Бразилії, головно в Ріо Ґранде Сул, істнує закон, що лікувати може, хто хоче. І був там в Ріо Ґранде один, як каже „Ґазета до Пово", медик Москаль, що лікував ніби слабих. Зветься Жакоберт. Не маючи поняття про медицину, оперував він одну Бразилійку. Від закаження крови вона вмерла. Опісля шарлятан перенісся до Антоніни і там зарізав одного слабого, оперуючи йому ногу звичайним кухонним ножем. Мав цей Жакоберт і аптику в Куритибі в Портоу, лікував многих і на тамтой світ висилав. Раз лікував одного слабого на розум тим способом, що звязав і бив без пощади, доки стало сил у руках шарлятана. Загально був він знаний як „медико руссо". В Піракварі мав також аптику, та тепер поліція шарлятана увязнила. Кажуть, що давний уряд про все знав, але що „медико-руссо" в політиці йшов з ними, то вони крізь пальці гляділи на шарлятанські діла Жида Жакоберта. Уходив він також серед публики за аптикаря Жида.

ВБИВНИЦЯ ПЕРЕД КРАКІВСЬКИМ СУДОМ.

М. Гендльова, жінка поручника, любила свого чоловіка і він любив її. Але згодом поручник Гендель полюбив розвідку Лясковську і зраджував жінку. Жінка кілька разів просила Лясковську залишити її чоловіка в спокою, а коли це не помогло, Гендльова, побачивши суперницю на любовній стрічі з чоловіком, стрілила до неї і вбила. Дня 30. квітня краківський суд засудив Гендльову на 6 місяців вязниці.

ПІДПАЛИЛИ ЗАЛІЗНИЧИЙ МІСТ.

Між стаціями Малкиня-Седльци підпалив хтось один деревляний стовп залізничого моста. Пожежа вибухла саме, як переїздив особовий поїзд. Вогонь угасили, одначе стовп цей згорів зовсім. У мості повстала діра на 10 м. Комунікація відбувається окружною дорогою.

БЕЗРОБІТНИЙ САМОВБИЙНИКОМ.

З горя і нужди Ежідіо де Кастро, що мешкав у Куритибі, випив розчин зі звичайного мила. Привезений до шпиталю, заявив, що від 5 місяців не мав роботи. Серед страшних болів помер; оставив жінку і двоє дітей. Йому було 35 років життя.

ОБІКРАЛИ КАСУ ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ.

В ночі 30. квітня злодії вломилися до будинку Нар. Дому у Львові та розбили касу філії української ґімназії. Забрали готівку й деякі папери.

ПЕРЕТЯЛИ ТЕЛЄФОНІЧНІ ДРОТИ.

Польські джерела повідомляють із Борислава, що в ночі 30. квітня невідомі люди перетяли телефонічні дроти на шляху Борислав-Трускавець у лісі біля церкви св. Миколая.

І БЕРЕЖАНИ НЕ БЕЗ ГРІХА.

Бережанська поліція викрила тайний дім розпусти, який був власністю Михаліни Мазуркевич і її дочки Юльці. Слідство виказало, що скромні бережанські кавалери бавилися в тім домі не гірше як великоміські, а пані Мазуркевич просто торгувала живим товаром і заробляла поважні суми. Мазуркевичеву і її донечку арештовано.

ПРЕЗИДЕНТ КАТАЛЬОНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

Як відомо, після революції в Еспанії Катальонія проголосила себе федеративною републикою, а її президентом став полковник Масія. Нинішній президент Катальонії довгий час орґанізував тайні товариства Катальонців, приготовляючи повстання проти Еспанії. Колиж ці орґанізації зрадив поліції італійський провокатор Річчіоті Ґарібальді, полковник Масія втік до Бельґії, де перебував як еміґрант. Відтак він виїхав до Америки, де збирав фонди для боротьби з еспанською монархією та аґітував серед Катальонців в Америці. Стужений за вітчиною, Масія потайки вернув нелеґально до Барсельони, але еспанська поліція арештувала його й примусила втікати до Франції. По вибуху революції в Еспанії полк. Масія вже вернув до Катальонії як національний герой, а Катальонці вибрали його президентом молодої републики.

СЕНЗАЦІЙНА КНИЖКА ПРО МІЦКЕВИЧА.

Марія Чапська видала в Парижі по французьки книжку „Життя Міцкевича", в якій на підставі документів змалювала життя найбільшого польського поета з дуже реалістичного боку. Авторка здирає ореол з голови Міцкевича і представляє його таким, яким він був у буденнім житті. В освітлені Чапської Міцкевич являється як самолюбива, дрібничкова, слаба духом людина, яка підчас повстання в Польщі сама дбає тільки про себе, про свій спокій, вигоду, гроші і про жінок. Крім того Міцкевич представлений як людина жорстока супроти родини і крайне немила й недбала в житті.

ТРАҐЕДІЯ ЖИДА.

В Станиславівщині коло Майдану Жид Р. Сендер мав молоденьку дочку Рахелю, яка полюбила християнина, тамошнього коваля. Батько, завважився це, видав насильно дочку заміж за Жида, але Рахеля покинула чоловіка і втікла до коваля. Покинений чоловік Жид виїхав з села. Згодом старий Р. Сендер довідався, що його дочка Рахеля охрестилась і живе з ковалем. Старий батько з сорому і жалю закінчив своє життя самовбивством.

МУСОЛІНІ РОЗВЯЗАВ УСІ КАТОЛИЦЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ

ПОЛІЦІЯ ЗАМИКАЄ КАТОЛИЦЬКІ КЛЮБИ. ПРЕСА ДАЛІ НАПАДАЄ НА КАТОЛИКІВ.

РИМ (Італія). — Конфлікт між фашистами і католиками все більше поглиблюється. На приказ фашистівської влади поліція замикає всі католицькі клюби та розвязує католицькі орґанізації. Має бути замкнених 15,000 клюбів з 500,000 членів. Можна сподіватися повного розриву між фашистівськими урядом та Ватиканом.

Папа римський відкликав італійський евхаристичний конґрес, який уже був проголошений. Підчас приняття епископів та інших достойників, що складали свої бажання папі з нагоди його іменин, папа заявив, що цей день є найтяжчий у його життю. Папа обвинувачує фашистів за їх пропаґанду ненависти та насильства супроти католиків.

Фашистівська преса далі нападає на католиків та обвинувачує „Католицьку Акцію" в підготовці захоплення влади й повалення фашистівського уряду. Ґазети кажуть, що католицькі клюби були осередками активного антифашистівського руху. Разом з тим ґазети підкреслюють, що антифашистівський рух зовсім не популярний у широких масах.

В місті Больоні експльодувало чотири бомби. Всі вони вибухли недалеко католицького клюбу. Думають, що ці бомби були підложені антикатоликами. Одна бомба експльодувала в руках жандарма і убила його на місці. Тепер, коли влада сама почала замикати католицькі орґанізації, фашистівські маси тримаються спокійно й вже більше нема випадків нападів та розгромів католицьких установ.

ФАШИСТІВСЬКО-КАТОЛИЦЬКИЙ КОНФЛІКТ МАЄ ГЛИБОКЕ КОРІННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса вділяє багато місця фашистівсько-католицькому конфліктови. Ґазети вважають, що цей конфлікт має глибокі підстави й матиме великий вплив також поза межами Італії. В самій Італії цей конфлікт треба розглядати як боротьбу двох релігій: фашистівської — матеріялістичної й католицької — духової.

Французи думають, що теперішній гострий конфлікт буде в певний спосіб полагоджений, але боротьба між цими двома світоглядами буде далі продовжуватися, поки одна сторона не побідить цілком.

ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ КАТОЛИЦЬКУ ПРОЦЕСІЮ.

ҐЛЕЗҐОВ (Анґлія, Шкоція). — Підчас католицької процесії в Ланкаширі було кілька осіб покалічених камінями, яким натовпи антикатоликів обкидали процесію. Таксамо в Мосенді велику католицьку процесію обкидано камінями й розбито статую Богородиці, яку несли в процесії. В Белширі кілька сот людей напали на католиків і вчинили бійку.

Десять-тисячну католицьку процесію в Ґалловґейт товпа заатакувала й обкидала камінями. Кількасот людей розпочали завзяту бійку, яку з трудом припинила піша та кінна поліція. В усіх випадках поліція з трудом привернула порядок.

КАТАЛЬОНСЬКЕ ВІДРОДЖЕННЯ.

БАРЦЕЛЬОНА (Катальонія). — Катальонське тимчасове правительство видало декрет про навчання катальонською мовою в школах, а також про вживання катальонської мови в церквах, судах та в інших публичних установах. Катальонську мову підчас останньої диктатури було заборонено вчити в школах.

КРІВАВІ СУТИЧКИ В НІМЕЧЧИНІ.

БРЕСЛЯВ (Німеччина). — В німецькім Горішнім Шлеську відбулися великі демонстрації націоналістичної орґанізації „Шталь Гельм". Демонстрації були на знак протесту проти відібрання від Німеччини її земель та передання їх сусіднім державам а також проти версальського мира.

В кількох випадках комуністи нападали на націоналістичні демонсрації, що привело до крівавих сутичок і вбивств. Лідери „Шталь Гельму" закликали членів орґанізації до боротьби також і з комунізмом.

КАЖУТЬ, ЩО НАЦІОНАЛІСТИ ПРОВОКУЮТЬ ПОЛЬЩУ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса багато пише про великі мітінґи та демонстрації „Шталь Гельму" на Горішньому Шлеську. Ґазети кажуть, що це провокація супроти Польщі. Разом з тим вони підкреслюють, що такі виступи націоналістів свідчать про те, що німецький мілітаристичний та монархічний дух ще не зломлений, а це є великою загрозою мира й спокою в Европі.

Особливо невчасним виступом націоналістів вважають їх демонстрації на передодні поїздки до Лондону німецького канцлера та міністра справ закордонних, бо націоналістичні демонстрації перешкаджають щирому порозумінню Німеччини з державами антанти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАПА І РОБІТНИЧА СПРАВА.

Папська булля про робітничу справу зробила більше розголосу в світі заки вона була оголошена, ніж по її оголошенню. Так як перед оголошенням видно було в світі певне вижидання розумного слова, так після оголошення видно рішуче розчарування.

У буллі є без сумніву богато зовсім слушних обсервацій, та нема в ній ніякого вкладу в розвязку боротьби між капіталістами і робітниками. Правда, папа каже деякі терпкі слова на адресу капіталістів за їх бажання здерти з робітників усе, що їм тільки вдасться, але папа самий піддержує умовини вільної конкуренції, які це роблять можливим. Він показує на те, що робітникам повинна бути дана можність добитися приватної власности, але з буллі не видно, як можна запобігти дальшому збиранню приватної власности в руки малої горстки богачів.

Що найважнійше, папа заявляється за справедливу заплату для робітників, але з буллі виходить таке, немовби цю заплату можна добути для робітників через заклик до капіталістів. В це, очевидно, тільки наївна людина може вірити. Апелем до капіталіста не можна розвязати цеї справи, бо капіталіст стоїть у конкуренції з іншими капіталістами. Зрештою, хочби він і міг, то ледви чи можна ждати від нього добровільного побільшення заплати, коли це має зменшити його доходи. Папа римський не може певно зробити своїм апелем навіть того, щоби така Польща, в котрій його вважають за польського папу, платила своїм робітникам, котрі роблять на залізничих шляхах, більше, ніж вона платить тепер, а вона платить пересічно яких 70 гронів денно (не цілого американського дайма) так, що за день праці робітник не годен навіть одного обіду купити.

Цього роду програма може промовити хіба тільки до капіталістів. Робітників вона мусить лишити глухими. Цього роду програма є пережитком середньовіча та тих темних понять, що від укушення собаки треба лічити підкурюванням волосся з тої собаки, яка кусала. Робітники вже такі ліки пережили. Робітники знають, що ліпшу заплату добути можна тільки боротьбою та, що для боротьби треба сили на кождому полі, де боротьба ведеться, отже й так званої економічної сили юній і політичної сили впливу зорганізованих робітників у політичних партіях.

ЩО ЧУВАТИ З „УГОДОЮ".

Відколи станиславівський гр. кат. епископ, Григорій Хомишин („якого погляди загально знані", як висловився один польський політик), проголосив свій пастирський лист із наукою про льояльність українського народу до польської держави, від тої пори українська справа майже не сходить із стовпців польської преси. Факти, які заіснували в останніх місяцях, головно становище українськсих мас в останніх виборох до сойму й сенату у Варшаві по осінній пацифікації, присилували польську прилюдну опінію — по волі чи по неволі — визнати, що в польській державі є Українці, що це нарід, якого імя треба писати навіть великим початковим „У". Ходить тільки про це, як з тим народом уладитися на його землі: чи признати його власником - господарем, чи вдержати погляд, що Поляки на тій землі господарі, а Українці щось у роді панських „козачків", чи може поділитися титулом господаря бодай про око: По голосах кількох визначних Поляків у польській пресі (Бохенський, граф Дунін-Борковський, Голувко, М. Бобржинський, ба навіть страшний україножер проф. Гломбінський) видно, що Поляки схиляються до думки, що треба Українців визнати за **спів**-господарів на землі, де вони становлять **автохтонну більшість,** хоч всі вони свідомі того, що таке окреслення ролі Українців не має річевого оправдання. З того приводу писав н. пр. М. Бобржинський, що „визнання Поляків (розуміється — серед Українців — авт.) за співгосподарів у Галичині (Сх. Малопольщі) буде найбільшою трудністю для реально польсько-українського зближення". Їх ще й те журить і непокоїть, що „Українці ще дотепер не діткнулися в своїх заявах (енунціяціях) того питання" (Дунін-Борковський). Розуміється—згідно з приповідкою—могли би Поляки уважати мовчанку з боку Українців у тих справах — за потакування. Але цього вони не роблять, щоб себе не дурити. Виявляється, що деякі з них поволі визнаються в настроях українських мас. Закидаючи незнання справи тим Полякам, які дурять себе тим, „що український люд інакше думає ніж його провідники, що він занятий виключно своїми господарськими справами, що загалом не думає політично", Дунін-Борковський опрокидує цей погляд. Він пише: „Дійсний стан зовсім відворотний. Люд доволі часто значно радикальніщий у національній ділянці як інтелігенція". І це вірна характеристика. На основі цеї дійсної правди Поляки побоюються, чи вдалось би в нас перепачкувати „угоду", якусь нову еру, якої нарід не перекреслив би. Тому всякі говорення про угоду не мають реальної основи, хоч не дасться заперечити, що по обох сторонах є чимало таких, які бажали би якоїнебудь угоди. Може бути, що найшлись би між українським проводом і такі, які вдоволились би якимнебудь папером, підписаним польською стороною та ними; папером, який уповножанював би Українців до дрібоньких користей із засобів держави. Та цього Поляки не хотять. Вони бажають мати розвязку українського питання в Польщі сперту на народніх масах, бо „без попертя з боку польського місцевого чинника такі порозуміння ніколи не давали позитивних вислідів" — пише Дунін-Борковський. Свідомість того, що Українці під Польщею (радше говорити — в Галичині) не присилують політичного світа поставити українську справу вцілости по бажаням українського народу — силує й українських провідників бажати собі перестрою думки на українську справу з боку Поляків, як це слідно з дотеперішніх голосів Українців (Децикевича й Мих. Галущинського), піднесених на пресовій анкеті, уладженій часописом „Вєк Нови" у Львові.

Наладнання польсько-українських відносин у Польщі можливе без **угоди** згори, це є між польським урядом та українським представництвєм, двома шляхами: або скріплюванням хрунівства в Українців, або реальними уступками в користь українських потреб. Очевидно щодо другої можливости істнує ціла широка скаля українських побажань, від права на самовизначення починаючи. Польська сторона пропагує один і другий спосіб і то перший (поширювання дезорганізації, розколу серед Українців) на ділі, а другий на словах. Треба признати, що тверезіші польські політики, яких все ще зникаючо мало, закидають думку, щоби порозумівatися з українським народом понад голови його провідників, бо — як пише Дунін-Борковський—„в реальній політиці говориться зрештою найбільше з тими, що найбільше значать, а не з тими, що найлекше годяться з нашою гадкою". Але всеж таки від усякого випадку удержується в Кракові „Згоду", товариство з Поляків і мягких Русинів, яке пробує збаламутити людей, яке в своїй глупоті дурить себе, що польсько-українську політику можна сперти навіть на тих шістьох Гуцулах, що брали участь в обході польсько - шлеського повстання дня 3. травня 1931 р.

Якими засобами думали би **прозоріші** Поляки наладнати польсько-укрїнські відносини?

Передовсім радять оминати те, що явно Українців дражнило би. Виходячи з заложення, що Українці з Поляками у Сх. Галичині являються **спів**-господарями, кажуть, що „вкінці можна би ввести **воєвідську** автономію при **рівноуправленні** Поляків з Українцями в той спосіб, щоби кожна народність мала таку саму скількість мандатів" (Дунін-Борковський). І самі навіть не зауважують, що така „рівність" підвищувалаб Поляків у Сх. Галичині чотири рази, а чотири рази зменшувалаб значіння Українців, або іншими словами, що Українці стоялиб при своїй більшости у Сх. Галичині шіснацять разів гірше від Поляків! Одначе такий розрахунок з українського боку виглядає фалшивий, а з польського — добрий і доцільний. Бож цей самий автор каже, що „справа забезпечення Поляків в їх розвитку (розуміється у Сх. Галичині) є найважнішим домаганням, а щойно другою справою є „рівноуправнення Українців в культурно-економічному розвитку". Це, так би мовити, теоретичні міркування. А що практичного? Отже: польська держава **могла би** уможливити Українцям створити свою Академію Наук, „допустити до відбудови їхнього нижчого й середнього шкільництва, очевидно при повній запоруці, що виховання в тих школах буде в державному дусі, а зрештою узглянити їх мову в написах і письмі як помічну мову там, де вони в більшости". „В економічній ділянці треба би попирати їх розвиток, трактуючи їхні господарські сфери **на рівні** з іншими господарськими сферами на тому терені". Це все!

На цікаве признання здобувся автор (Дунін-Борковський), у своїх політичних міркуваннях „Напрямні для програми польсько - українського зближення" у справах шкільництва": Вони (себто Українці) багато стратили зі своїх вольностей, які мали за Австрії і під польською автономією галицькою. Стратили **мало-що не цілковито** ціле своє шкільництво". Одначе коли таке ствердження піднесуть Українці, то їх праці не перепустить цензура, як це зробила недавно з книжкою Льва Ясінчука, де сцензуровано не тільки оцінку шкільних відносин за часів Австрії, але й дослівний текст (по польськи) зі збірки польських шкільних законів. Що в тій справі поступає уряд і польське громадянство крайно фалшиво й перфідно, на це найкращим доказом являється відношення до товариства „Рідна Школа".

Знаючи, що на точці шкільництва Українці понесли величезні шкоди, що на рідних школах мусить їм залежати в інтересі будучности **народу,** вони бажали би використати пекучу недостачу в ділянці шкільництва та всякого роду обіцянками здеморалізувати українське громадянство. Як відомо — в Дрогобичі розвязали ще в часі минуло-осінного погрому українську гімназію „Рідної Школи". Розвязали її без причини, бо обжалованих учнів суд увільнив, а проти директора й деяких учителів, що їх були замкнули в тюрму, залишено слідство. Тепер напирають шкільно-політичні польські чинники на українське громадянство Дрогобиччини, щоби відновити в Дрогобичі гімназію під якою хотять фірмою, **тільки не під фірмою „Рідної Школи".** Навіть обіцюють, що погодяться на дотеперішній учительський збір і на попереднього директора. Не зважаючи на натиск з боку українських кругів Дрогобиччини, щоби „Рідна Школа" погодилася на таку розвязку, — „Рідна Школа" на це не згодилася й не згодиться. Але чи вдасться їй здержати тих, що вужче заінтересовані цею школою — наразі годі передбачити.

В дівочій гімназії „Рідної Школи" в Тернополі заспівали учениці по своєму концерті „Ще не вмерла". За це розвела шкільна влада слідство, даючи одночасно до пізнання, що коли гімназія візьме участь у дефіляді з нагоди обходу „конституції 3-го мая", то все застановлять. Очевидно, що гімназія в обходах участи не брала й дожидає якоїсь ненадійної розвязки. Це тим більше, можливе, що на місце розвязаної в осені мужеської української державної гімназії в Тернополі, відкрили Поляки дівочу польську, якій українська дівоча гімназія „Рідної Школи" стоїть кістю в горлі.

Нічого не помагає пересторога Дуніна-Борковського в тих словах:

„Як виходить, пише він, „маємо до діла з ніжною матерією". „Один передчасний або нерозважний крок може зіпсувати нераз працю років і ввести край в безнадійний стан безкровної домашньої війни, **в якому находиться тепер"** (цікаве признання — складач).

Як бачать американські читачі, нема чого лякатися запродання українських інтересів. Одна сторона не продає, бо навіть не може, а друга не купує, бо **осторожна** й не хоче. Все тільки слова, які може й розвіються, коли перемине найближче, або може й ще одно засідання Ліги Націй.

Нам тимчасом треба на всіх ділянках кріпитися й тісно єднатися.

Х., Львів, травень 1931.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 4-го червня ц. р. в годині 8.30 ввечір, в галі У. Н. Р. К., 46 St. Mark's Pl. Всі члени обовязково повинні явитися на тих зборах. — М. Близнак, секр.

Д-р А. Т. Кібзей.

СПОМИНИ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ.

(19)

Д-р Р. розказував мені, що перед тижнем чи двома була їх така велика скількість у Києві, що не можна було спокійно перейти вулицею. Бувало — оповідав Д-р Р. — такий „безпритульний" просить у вас на вулиці 10 копійок. Коли прохожий відмовиться, то безпритульний на ваших очах відчиняє маленьку скриночку, де переховує повно вошей і грозить, що коли не дасть 10 копійок, то ті воші кине на вас...! Бувало таке, що й справді кидали воші на прохожих, а коли прохожий розсердився і трунув або вдарив безпритульного, то тоді були доходження від поліції проти такого прохожого. Тим безпритульним збігунам держава давала свій протекторат; урядовці та комуністи говорили, що це діти революції й що тільки держава може з ними робити порядок, а не приватні люде.

Що це якраз так було, як оповідав д-р Р., на це доказ от хочби й стаття, написана в „Пролетарській Правді" з 15. серпня 1929, котру тут дослівно передруковуємо, а саме:

„Вилучення безпритульних.

„Київ тепер зовсім очищено від безпритульних. На цей раз з вулиць забрали не тільки дітей, а й підлітків старшого віку, всього 650 дітей.

„Цікаво відзначити, що більша частина забраних здебільшого рецидивісти. Чимало з них 5-6 раз утікали з дитбудинків, будинків підлітків, колекторів, реформаторіїв. Щось 30 відс. цих безпритульних хворі на різні венеричні хвороби, 42 дівчинки, що займалися проституцією.

„Серед забраних з вулиць є чимало „співаків" та „художників". Всі вони фактично були наводниками. Влаштовуючи свої концерти на вулицях, вони приваблювали до себе перехожих і цим давали змогу кешеньковим злодіям обкрадати перехожих.

„Комісія вже пропустила 550 дітей. Щось 100 дітей після того, як пройдуть фільтр через колектор, будуть розпроділені по дитбудинках. 50 дітей передають трудовій комуні імени Фрунзе, 200 дітей та підлітків, що вже кілька разів утікали з дитбудинків, мають передати до реформаторія. 200 підлітків-рецидивістів, за якими стежить каррозшук, перешлють до Арзамасу. Близько 100 підлітків, віком від 19 до 24 років, що мають карне минуле, вишлють з України. Решту забраних з вулиці дітей розподілить комісія ближчими днями."

В Жовтневій Лікарні.

В короткім часі ми вже були в Жовтневій Лікарні, що міститься під чч. 33—39 при вул. Левашівській.

Є це ґрупа будинків, числом шість до вісім, розположена в гарнім садку під горою, де для лікарні справді як найкраще місце. Кождий осібний будинок в ті.. ґрупі містив в собі осібний лічничий відділ, отже хірурґічний, медичний, поліжничий і т. д.

Вперед ми зайшли до директора або лікаря, завідуючого лічницею, та по короткім представленню мене, ми зачали обходити ріжні будинки та відділи. В лічницях загалом був досить добрий лад, чистота та санітарність. Скоро можна було запримітити, що це державна лічниця, бо ніде не бачив я там приватної лікарської кімнати. Пацієнти звичайно розміщені більшим числом по кімнатах й — як казали мені — не всіх хорих могли там примістити. Можна було спостерегти брак ріжних лікарських прирядів та недостачу деяких медикаментів, — на це нарікали лікарі. Приміром лікар, що послугувався проміннями Рентґена (Х-Рей), жалівся перед мною, що апарат Рентґена у нього є старої німецької марки й ніяк не можна ним зробити т. зв. „скорої знимки". Він просив мене, чи не моглиб ми з Америки післати їм модерний апарат Х-Рей, бо — мовляв — держава не хоче на це витрачувати гроша, кажучи, що у них є важніші проблеми до фінансування.

Взагалі, так як я довідався від моїх товаришів-лікарів у Києві, а також з інших джерел радянська влада не дуже цікавиться медичною й санітарною проблемою. Большевицькі лідери говорили лікарям: „Ну, і щож? Ви й так не годні всього вилікувати; а коли так, то на що витрачувати гроші? Ми більше дамо вам на превенційну (запобігаючу) медицину."

І так — здається — вони й трактували цілу лікарську професію.

Цікаве, й те, що всюди по відділах цеї лікарні, де тільки я був представлений, лікарі звичайно розпочинали зі мною розмову по російськи, так, як і всі вони між собою по російськи говорять. В однім відділі один з лікарів, що вже був повідомлений про мій прихід, відразу зачав до мене ось як: „Здраствуйте, таваріщ!" і т. д. І хто зна, якби воно було скінчилось та скільки я був би второпав з його „русского язика", колиб мені не прийшов був на поміч мій проводячий лікар д-р Ш. Цей відразу сказав йому: „Товаришу лікар, д-р Кибзей говорить лиш по українськи й англійськи; по російськи не розуміє!" Так і мій бідний „товариш" лікар ломав по українськи як міг, а я почував себе дуже гордим з того тай так собі в душі думав: „А бачиш, таки мусиш говорити по українськи, бо це наша Україна!"

Та з того можна хіба ще раз заключити, що Українців навіть у Києві багато є тільки на папері й — як оповідали мені всі ті радянські урядовці, лікарі й т. д. мусять справді складати іспити з української мови, літератури й т. п., але все те з таким „іспитом" і кінчиться, бо іспити важні лиш на папері — от аби хахлам очі замилити, а на ділі вони урядують і говорять між собою по „русски".

В Державнім Пролетарськім Ресторані.

Вже було досить пізно, около 2 години пополудні, як ми верталися з оглядин київських лікарень.

На запрошення моїх товаришів-лікарів, д-ра Ш. і д-ра Р., ми вступили по дорозі на Хрещатику до Державного Пролетарського Ресторану на обід.

Кождий з нас купив білет за 35 копійок і з тим пустили нас до стола. В ресторані було повно всяких товаришів-пролетарів. Принесено нам до стола юшку з капустою, кусник мяса, чорний хліб і чай. То був увесь обід.

Ціле урядження ресторану виглядало дуже нуждэнно, нечисто та не дуже й санітарно. Всюди повно мух і взагалі нехлюйність, але я їв як міг, щоби не згрішитися перед моїми товаришами. А по друге — мені також було це інтересне, щоби самому зїсти обід в державній пролетарській кухні, де всі їли ту саму капусту.

По обіді я розпрощався з моїми товаришами лікарями. Вони поїхали домів, а я подався до готелю, щоби відпочати.

Хвости перед склепами.

Коло год. 4 пополудні я знову блукав вулицями Києва та розглядався всюди, бо все мене цікавило.

Перед одним великим склепом чи кооперативою стояв довгий ряд жінок. Я став приглядатися, чого вони так довго й терпеливо чекають; але зараз побачив, що кожда жінка, виходячи з кооперативи, несла молоко, — значить: був це молочний хвіст або як у нас кажуть „милк лайн".

На другий день, в іншій дільниці міста, я знову бачив довгу лаву людей, що чекали на хліб. І всюди, де-б ви не запиталися або хотіли купити щось ліпшого або дорожчого — як говорили мені — треба було чекати в лінії під кооперативою за спеціяльно на це виданими картками.

Оттакі то гаразди на нашій багатій Україні!

Дебата з „ізвощиком".

По недовгім часі я рішився наняти візника (ізвощика) та поїхати на залізничу стацію, щоби оглянути за дня тамошний рух та розпитатись про розклад їзди і т. і. Розуміється, я уявляв собі все те так, як діється в Америці — тобто задумав піти до інформаційного бюра, одержати т. зв. розклад їзди, поспитати про деякі потрібні до подорожі відомости й на тім кінець, а притому ще раз розглянутися по залізничій стації у славному Києві.

На Хрещатику приступив я до якогось ізвощика, а знаючи з досвіду, що з „ізвощиками" треба згори добре поторгуватися за ціну їзди, я спитався його, скільки схоче, щоб відвіз мене на стацію. Він зажадав 5 рублів. Я уважав, що це забагато, а до того й кінь у нього був якийсь дуже худий. Так я й не добивав з ним більше торгу, але перейшов на другий бік вулиці до другого „ізвощика" та зачав його питати про те саме. Та тут попався я на правдивого Москаля. Говорю йому: „Вези мене на стацію!" Він ніяк не второпає, що таке „стація"; кажу по англійськи „стейшен", і цього ні; кажу: „вези на депо" і т. д., але Москаль ані руш. „Не панімаю!" Навіть не розумів, коли я просив його, щоб завіз мене до „колеї". Та на останку сказав я йому, що це „там, де паровози приходять". Москаль аж розсміявся: „Да, да, да! Ви, таваріщ на вакзал хатіте, на вакзал!"

Так ми поволі згодилися за 2 рублі й мій Москаль повіз мене на „вакзал".

(Дальше буде).

Лікар: О, пане, ви нездужаєте на мале затовщення. Мусите займатися конче якимось спортом.

— Та я вже займаюся, пане доктор, від десяти літ.

— Яким спортом?

— Філятеліст. Збираю почтові марки.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИДАНЄ „ОБЄДНАННЯ" POLISH ATROCITIES IN UKRAINE.

Це не повість, ні роман, клясично виконаний для сентиментальних. Це хроніка страстей змученого народу. Це книга сліз старців, жінок і дітей. Рівночасно це зброя в руках американських Українців проти ганебної Польщі!

В першій мірі це є праця історичної вартости. І коли в історії американського видавництва буде присвячено більше місця Україні, то це буде заслуга видання цеї книжки.

Твір написаний легкою англійською мовою, а тому надається до читання кождому, що хоч трохи розуміє англійську мову. Зміст книжки не обмежується на передруках про „пацифікацію", але виводить перед світ багато фактів, котрі описують недолю українського народу під опікою польської „культури".

Для Українців цей твір має таме настільки значіння, наскільки ми доложимо труду до поширення цеї книжки поміж чужинцями. Вже в самій українській родині вона розбуджує запал до рідного краю. Українець не всилі читати цю книжку від початку до кінця без перерви, бо, хоч є в нього воля до читання, то зворушення, яке книжка викликає, відбирає йому сили.

Для Польщі цей твір є колом у бік. Поляки в Америці відразу пізнали, якого лиха може їм наробити це видання, і вже почали верещати. Та цей крик їм не поможе, коли Українці пустять книжку в світ. Примір до наслідування дали вже центральні комітети в Филаделфії та в Ню Йорку, що вислали вже по 300 примірників цеї книжки, а потім Український Американський Демократичний Клюб у Джерзи Сіти, коли рішив закупити пять копій книжки і роздати їх американським газетярам і політикам. Це повинна зробити кожда громада.

Діло в тім, щоби книжку поширити якнайскорше. Знайдеться ж якась організація в кождій громаді, котра постарається, щоби і в кождій міській бібліотеці знаходився примірник цеї книжки. Необхідним є, щоби книжка була в кождім університеті й каледжі. Та найбільше добра зроблять Українці, маючі зносини з Американцями, коли дадуть свій примірник до переглянення Американцям. Не зволікати нам, а замовити книжку негайно. Справа польських звірств ще довго не зійде зі сцени. А тепер, коли Ліга Націй відрочила своє рішення, маємо вдесятирити нашу пропаґанду, щоб здобути Україні симпатії в світовій опінії.

Г. Герман,
Вілкс Баре, Па.

МОНАРХІЧНІ КЛОПОТИ.

Династичні скандали в Румунії ще не устали. Останні вісти доносять, що король не тільки що не перепросився з королевою, але не хоче перепрошуватися, а думає відобрати їй усі двірські права та вигнати з краю, чи щось подібного. І край, видно, замісць займатися тяжким положенням населення, займається пустими скандалами королівського двора та королівської родини. Що подумає собі Еспанія, як прочитає про сі шкандали? Чи пожалує за тим, що скинула короля?

Він: Що це має значити, Ольо? Пишеш мені в цьому листі, що я еґоїст, ти посвятилася вся для мене, а я тимчасом негідний твоєї любови! Я не розумію того всього і жадаю від тебе вияснення!

Вона: Алеж, Богдане, ти не потребуєш зараз так хвилюватися! Того листа я не писала до тебе, лише через помилку переміняла коверти!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Виведім танки в найкращім театрі!

Виступ українського балету на сцені Метрополитен Опера в Ню Йорку заставив американських Українців до солідніщої думки щодо справи танкових пописів.

Лекція Авраменка про ту справу, яку він мав у Рочестер, притягнула велику скількість слухачів і пройшла з великим заінтересованням. По лекції відбулися запити щодо влаштовання подібного виступу свята в Рочестер. Виявилась велика охота у громадян до влаштовання такого свята. Тут же дано доручення наскоро складеному ініціятивному комітетови почати в тому напрямку роботу.

Скликано збори представників усіх організацій і на тих зборах виявилися деякі трудності загального характеру, які можна легко оминути при добрій волі громадянства.

Щоби зробити урочистий танковий попис, потрібно більшої скількости танцюристів ніж ми маємо, а для вправ для такого важного виступу в Істмен театрі треба мати інструктора, а також і самого Авраменка на деякий час. Це все злучене з коштами, яких одним виступом не покрити. Зупинившись над цим, прийшлося підтвердити гадку, яку піддав сам Авраменко, а це: утворити літній курс школи танків по зниженій ціні. Це дасть можливість покрити кошти утримання інструктора і приїзду Авраменка для попередньої праці перед виступом.

Виступ цей, який мав би відбутись в осени в Істмен театрі, мусів би бути як найліпше викінчений і з як найбільшою підтримкою нашого громадянства і всіх громадських організацій.

З цього приводу вирішено скликати спеціяльні збори-нараду всіх, кому дорога і люба ця справа, хто цікавиться цим описом і хто хотів би побачити своїх дітей на сцені найліпшого рочестерського театру. Ці збори відбудуться в **четвер, 4 червня, в год. 8-мій вечером в церковній галі.**

Проситься громадян прийти з готовою думкою щодо поперття цеї справи. Батьків, котрі хотілиб вписати дітей до нової школи, повідомляється, що записи будуть прийматись тогож вечера і там же оголосяться умови. На тих зборах будуть дані ширші інформації щодо того, чого потрібуватиметься від громадянства для виведення нашого танку на велику сцену.

Комітет просить Громаду поставитись до цеї справи серіозно, а особливу увагу звертає на Вест Евеню, де є велика скількість української молоді, яка досі не приймала жадної участи ні в танках, ні в іншій ділянці українського життя. Проситься теж мешканців Вест Евеню прибути на ці збори до спільної праці.

Михайло Стехно,
з доручення тимчасового комітету.

УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ В КНИЖКАХ.

Накладом нюйорського накладчика Ives Washburn появилася книжка **Thunder over Europe.** Автором її є A. Alexander Powell.

Хоча книжка говорить передовсім про можливість війни в Европі, але всетаки вона має великий інтерес для кождого Українця, бо вважає українську територію за одну з тих порохівень, у котрих назбирано богато вибухового матеріялу, що може вибухнути за леда іскоркою.

Автор поклав собі за завдання розслідити стан Европи та предсказати, яка будучність жде її. Він старається розсліджувати стан Европи зовсім обективно, безсторонно, себто без упередження, без чувства, що могло помішати здорові, чисто розумові заключення. Між тими чувствами є певно звичайне в Американця упередження до Німеччини та всіх тих держав чи народів, яких Американці вважали у війні за противників, та упередження в користь тих держав і народів, що в часі війни були союзниками Америки. Справдішня безсторонність вимагає позбутися цих упереджень. Хто її не позбудеться, той не зуміє безсторонно подивитися на теперішність і на будучність, той тим самим не потрафить угадати того, що приходить. Та хто позбудеться упередження в користь Франції, той стрічається сейчас з закидом про-німецькости, а кому піднесуть цей закид, тому тяжко знайти серед Американців читачів, себто людей, які прочитають думки письменника та подумають над ними спокійно, без упереджень. Ось з такими трудностями береться автор до розгляду теперішнього стану Европи з цілю вгадати, до чого вона стремить.

Зараз перший уступ у книжці називається: Буреві хмари. Над Европою збираються признаки надходячої бурі: на польсько - німецькій границі, над Дунаєм, над Адрійським морем, на Балкані, в Росії. Шість політичних провідників (Мусоліні, Пуанкаре, Пілсудський, Бенеш, Гітлер та Сталін) мають поважний політичний вплив, який може мати далекосягле значіння в будучині. Кождий з них стоїть на чолі сильних політичних ґруп. Який вклад дають ці люди й ґрупи для розвязки европейських питань, до розігнання буревих хмар, що зібралися над Европою?

Тепер автор береться до розбору політики німецьких „національних соціялістів". Вийшли вони з почуття розчарування німецького народу умовами европейського мира, подиктованого аліянтами. Не є це ґрупа, на погляд автора, зрівноважена. Вони люблять говорити палкі промови, „їсти вогонь", подзвенькувати шаблею, грозити то Франції, то Жидам, то Чехам. Консервативні круги Німеччини з Гінденбурґом на чолі мають богато клопоту довести німецький нарід до спокійного розгляду дійсности. Хоч „ви можете назвати їх, як схочете: горячо - головими, невідповідальною зволоччю, дураками, що колишуть лодкою, то все таки не можете легковажити собі того, що вони збирають шість міліонів узброєних людей".

Відтак іде справа „коридора", де кождої хвилі може прийти до боротьби на ножі між Польщею та Німеччиною.

Далі йде справа Східньої Галичини. Тут автор зібрав богато даних. Деякі з тих інформацій не зовсім певні та не зовсім правдиві. Так, приміром, подано, що під Польщею Українців є 4,220,000, та не сказано, на основі яких жерел так подано. Він ще далі говорить про те, що імя України походить від слова „окраїна". Там є ще й інші подібні баламутства, яких легко може вхопитися людина, що сама нічого не робить, та що бачить скалку в чужім оці, а не бачить поліна в своїм. Ці похибки не зменшують вартости цілого уступу про Східню Галичину. Автор переказує історію боротьби Східної Галичини за самостійність, підчеркуючи притім, як аліянти завинили в тому, що ця боротьба покінчилася нещасливо для Українців. Він показує, якими способами Поляки, захопивши Західню Україну, пробують спольщити її, та яку вони провадять пропаґанду поза краєм, щоби закрити свою справдішню політику.

Він каже: „Українці зовсім не є тим відсталим народом, за який його представляють польські пропаґандисти. Вони дуже подібні до Айришів... Українці мають велику будівничу здібність та свою власну питому цивілізацію. Вони розвинули високу систему кооператив. Вони мають власні щадничі банки, бібліотеки, школи, свою штуку, літературу, народні пісні, мову. Назагал, хата українського селянина, хоча бідніша, є краще збудована й чистіша в середині ніж хата його польського сусіда. І він веде свою фарму краще від Поляка".

Далі він показує переслідування українського шкільництва, пацифікацію, заходи Українців перед Лігою Націй, наконець на вагу української справи з огляду на те, що поза границями Польщі є „двацять міліонів" Українців. Українці покищо, каже Павел, не мають симпатій до большевиків та большевизму, але польська політика своєю глупотою може з них легко зробити союзників Москви. Запобігти цьому може Варшава політикою справедливости, великодушности і перемиря, та в усе те автор не має великої віри.

Цікавий теж уступ про Литву та спеціяльний уступ про небезпеку польського імперіялізму. Дуже вимовний підпис під образом Пілсудського каже: Пілсудський вірить, що найкращою мовою в міжнародніх відносинах є меч.

Далі йде розгляд проблем Італії, Альбанії, Австрії, Сербії, Угорщини, Румунії, Росії та Туреччини.

Книжка в своїй цілости дає богато інформацій і заслугує на прочитання. З огляду на свої інформації про Україну вона може придатися кождому, що при нагоді інформує чужинця про українські справи.

— Знаєш, мене страх збирає, коли подумаю про мої трицяті уродини — каже дівчина до товаришки.

— Е, дай собі спокій! Чого гризтися тим, що вже давно минуло! — відповідає товаришка злобно.

І. Бондар.

ЦИМ ПЕРЕМОЖЕШ

(Поширення української штуки в Америці).

(1)

Українське прагнення краси.

Стара леґенда оповідає, що коли римський імператор Константин Великий готувався до битви зі своїм противником Максентієм, перед очима Константина на небі зявився хрест, а під ним напис: „Цим переможеш!" Отож з вірою в серці в перемогу й з хрестом у руках Константин відважно повів свої війська до бою й переміг.

Мені завжди на ум приходить ця стара леґенда, коли я думаю про українське народне мистецтво. Ми, Українці, ще й досі не зрозуміли всієї сили та ваги й значіння краси нашого мистецтва. А тимчасом, де тільки воно не зявляється між чужинцями, в вигляді наших чудових вишивок, килимів, гуцульських деревляних виробів, писанок, співів, танків і т. п., воно завжди перемагає й навіть у наших противників здобуває собі признання. Одні з тих противників стараються боротися з нашим мистецтвом конкуренцією свого мистецтва, як це роблять Ляхи, а другі нахабно крадуть його від нас і видають за своє, як це роблять Москалі, називаючи українську пісню, український танок, вишивки, килими й тому подібне своїми „русскими".

Не зважаючи на те, що в тих московських руках наше народне мистецтво „прикрашується" ріжним русотяпством та підмащується духом московського смердючого „лаптя", всеж воно й у тій огидній інтерпретації, як „малоросійська клюква", здобуває собі признання. Наше мистецтво народне таке велике, що, не зважаючи на віковічні змагання Польщі й Москви та й своїх ріжних перевертнів його зіпсувати, їм цього не пощастило доканати. Від часів нашої останньої визвольної боротьби, від часів повстання української держави на всіх українських землях, а тепер упертих змагань за цю державність, українське народне мистецтво починає оживати, починає звільнятися від „культурних" впливів Польщі та інших наших сусідиків і, як відкопаний з глибин народній ізмараґд, починає набирати все більше своєї питомої й природної краси.

Ця краса вабить не лише наше око, наше чуття краси, але й причаровує до себе чужинців, розкриваючи разом з тим перед ними велику й благородну душу українського народу, що вічно прагне до краси, до взнеслости й шукає великого та шляхотного в кождім прояві навіть у часи свого буденного життя. Для чужинців розкривається українським народнім мистецтвом новий світ, зявляється перед ними новий і невідомий для них нарід з великою, шляхотною й чулою душею, що все прагне з великою тугою до кращого, до вищого й прекрасного. Українська народня душа шукає в свойому мистецтві вищої краси й гармонії, шукає завжди того, що є ідеалом всього людства. В нашім мистецтві всі народи бачать те, що вони відчувають, але до чого ще не дійшли. Тому вони з таким захопленням ставляться до нього.

Не стану я тут говорити, яке значіння для нас має мистецьке захоплення й завойовання народів, котрі тішаться своїм державним життям та котрі мають вагу, більшу чи меншу, на терезах, де важиться й доля держави нашого народу. Тепер, коли ми живемо на еміґрації, коли на наших рідних землях розсівся страшний заволоаник, східний татаро-фін Москаль та „західний" Лях, майже одинокою нашою зброєю, за яку можуть взятися в боротьбі широкі маси нашої еміґрації, є українське народне мистецтво. Це та зброя, на якій сміливо можемо написати: **„Цим переможеш!"**, коли вона вживатиметься відповідно й під командою відповідних мистецьких провідників на еміґрації. Ми на цю зброю повинні звернути найпильнішу увагу, орґанізувати біля неї як найширші кола нашої старої й молодої ґенерації, щоб вести увесь час безперервний наступ на всіх чужинецьких фронтах, де лише зявляється хоч найменша можливість до публичного виступу. З краплин складається море, що заливає величезні простори й стає непереможним у своїй стихії. Таксамо з дрібних і окремих наших мистецьких виступів складається велике море української народньої культури та мистецтва, яке своїми хвилями захопить широкі простори земської кулі та в свій вир втягне численні культурні й державні народи. Коли це море зробиться для них зрозумілим і близьким, тоді вони будуть шанувати й того, хто його створив та показав їм.

Невдача українських театрів в Америці.

Наша еміґрація до Америки принесла свою любов до штуки, любов до народного театру. Майже від перших початків свого оселення в Америці вона почала виявляти свою любов до штуки виведенням на ріжних примітивних сценах народних різдвяних вертепів. Це саме ті початки українського театру, якими означилося народження українського театру взагалі більше ніж три сотки років тому. Скоро еміґрація перейшла до слідуючого й вищого ступня театру й почала відогравати ріжні народні штуки на спеціяльно, хоч часто й дуже примітивно, збудованих сценах. Подекуди ці примітивні театри досягли були певного ступня народних театрів і виставляли, навіть уже з професійними артистами, українські театральні штуки, що складають найліпшу частину українського театрального репертуару.

Та виставлення гарних і більших українських пєс вимагає великих матеріяльних витрат на сцену, декорації, убрання, хатню обстановку і т. п. Крім того воно вимагає добрих окремих виконавців на певні ролі, а цього всього в належній скількости й якости українська еміґрація, з ріжних причин, не спромоглася дати. Конкуруватиж своїми примітивними з технічної сторони театральними виставами з американськими театрами, хочби навіть найбільше відсталими, стало не під силу нашій еміґрації. Крім того кіно захопило також глядача й відбило публику не лише від українського примітивного театру, але й від американського, чи взагалі від театрів інших народів. Останніми роками зазначилися: загальний упадок тетральної справи, особливо театрів буденних, театрів звичайних і загибіль таких примітивних, які ми тут спромоглися витворити. Лишилися лише театри вищого ґатунку, так би мовити, театри з наскрізь мотерними штуками й блискучими виконавцям всіх роль, від найменшої до головної ролі в кождій штуці.

Українці взагалі модерної драми, комедії, опери й оперетки ще не витворили. Ще лише намічаються шляхи розвитку нашого театру й на ріжних кінцях української землі ті шляхи ще тільки означуються. Звичайно еміґрація не в стані створити свого ориґінального національного театру й штуки. Вона може для себе використовувати надбання старого краю, щоб, примінивши їх до місцевих умов, вивести на ширший світ. Тому природно прийшов занепад українських народних театрів в Америці й здається тепер уже на довший час. Старе покоління еміґрації вимірає, нове американізується й коли що починає творити ориґінальне, то воно вже виходить американським, хіба лише з деякими ознаками національної індивідуальности творця. Зате ця молода ґенерація може зовсім добре вивести на сцену надбання краю своїх батьків, чи то з поля фольклору, чи вже модерних і нових творів.

Музична освіта української молоді.

Був час, коли наша еміґрація захопилася майже масовим навчанням своїх дітей гри на ріжних музичних інструментах. Кожен батько думав, що дитина його, коли не стане ґенієм, то в усякому разі своїм музичним таланом зможе матеріяльно поставити себе на ноги й не зле прожити, ставши професійним музикою. Та ґенії не витворюються штучно, а родяться припадково, або по якимсь законам природи, які ще людству не відомі. До цього часу, може теж припадково, серед нашої еміґрації ще не виявився жаден артист-ґеній, який здобув би імя собі та імя свому народови.

Знову поява ріжних „мувітонів" та інших конкурентів живим орхестрам і окремим музикантам значно зменшила можливости професійного заняття музикою. Тепер навіть добре музично освіченим людям і часто з незлим таланом доводиться заробляти собі шматок хліба не артистичною, чи взагалі музичною працею, а іншою професією. Отже тут теж наступило розчарування серед українських родичів і вони почали не так пильно вчити музики своїх дітей. Явище це звичайне й годі тут бачити щось страшного, чи ґрізного, а лише доводиться ствердити факти.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРОТОКОЛ

з річного засідання Головного Уряду У. Н. Союза, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(24)

Звіт головного радного Теодора Михальчука.

Вп. Пані і Панове, Гоголовні Урядники У. Н. Союза!

На підставі ухвали минулого засідання У. Н. Союза приділено мені, таксамо як іншим Гол. Урядникам, здати справоздання перед вами з моєї діяльности за минулий рік. І от хочу сказати, що минулого року я не міг богато робити для У. Н. Союза, тому, що через слабість і операцію я мусів припинити свою діяльність. А коли яка важна справа була подана мені через Гол. Екзекутиву, то я старався полагодити її по моїй можности й умілости. Таких справ мав я кілька. Не є то дуже приємна річ полагоджувати дві противні сторони, бо котрась сторона завше не буде вдоволена і буде відноситися ворожо проти такого урядника.

Перша справа, припоручена мені фін. секретарем У. Н. Союза, була: пошукати спадкоємців і доручити їм приналежну суму, яка їм належалася від У. Н. Союза. По перевіданню, чи ті особи є дійсно тими, котрим належиться запомога, я доручив виписані чеки, а підписані документи я вислав до Гол. Канцелярії, не рахуючи ані цента коштів, хоч я їх мав.

Друга справа була припоручена мені рек. секретарем У. Н. Союза: поїхати до 167 відділу У. Н. Союза в Толідо, Огайо, полагодити мале непорозуміння між деякими членами і предсідателем та секретарем згаданого відділу, що я зробив та старався полагодити, як мі після статутів У. Н. Союза, а при кінці зборів спитався членів і урядників, чи згідні з полагодженям мною тої справи, на що всі заявили одноголосно, що згідні.

Третя справа була припоручена мені Екзекутивним Комітетом: полагодити справу запомоги в 94 відділі У. Н. Союза, одній хорій членкиці, що задля політичних інтриг між теперішним відділовим предсідателем і мужем згаданої членкиці не хотіли виплатити запомоги тій членкиці, але відкладали з місяця на місяць, аж на бажання деяких членів, щоби я ту справу полагодив, я віднісся з тим до Екзекутиви У. Н. Союза, на що рек. секр. припоручив мені ту справу полагодити, що я зробив і та справа була полагоджена так, що виплатили повну суму запомоги, яка належалася згаданій членкиці після статута, хоч опісля противна сторона пустила проти мене сплітку, але що то так все буває, то і я з того собі нічого не роблю і на це уваги не звертаю.

Четверта справа була припоручена мені рек. секр. п. Каштанюком: провірити, чи один з членів 75 відділу У. Н. С. був принятий до У. Н. Союза хорим на сухоти, як було оскарження деякими членами. По провіренню тої справи не можна довідатися, чи той член був дійсно хорий на сухоти перед вступленням до У. Н. Союза, чи ні. Та справа так стоїть до дальшого вирішення Екзекутиви.

Опісля просили мене урядники з відділів У. Н. Союза з Толідо і Росфорд, Огайо, щоби післати бесідника на Листопадове Свято, котре було влаштоване згаданими відділами. Я в порозумінню з д-ром Кібзеем з Гемтремк, яко членом У. Н. Союза, поїхали до Росфорд, Огайо, де свято відбулося. Моя промова, яко кінцеве слово, була та, що я закликав відділи У. Н. Союза до спільної праці в життю українськім, щоби тримали провід народній в своїх руках, бо У. Н. Союз це найбільша народна українська організація, котрою українська еміграція повинна славитися і бути гордою, що має змогу належати до такої організації, як У. Н. Союз.

Я мав також переговори з молодими хлопцями в справі заснування молодечого відділу У. Н. Союза, та з причини безробіття і фінансової кризи такого відділу не можна заснувати за якийсь час, але я певний, що коли теперішня ситуація поправиться, то такий відділ буде.

Я переконаний, що через безробіття Головна Канцелярія має повні руки роботи, щоби зберегти обезпечення тих, котрі вже є зорганізовані, та що в неї з приводу безробіття вся енергія вичерпується в тим напрямі і що минулий рік мало надавався на ведення праці організаційно - агітаційної за побільшення організації членами. Я певний, що коли би не тяжкі часи, то і я й інші члени Головного Уряду мали би більше поручень з Головної Канцелярії, а й власної ініціятиви тай роботи, корисної для організації, і наші нинішні звіти звучалиб інакше.

Скажу на закінчення, що в такі тяжкі часи та з приводу загального зневірення наша позиція далеко трудніша і я, так як і мої передбесідники, можу сказати, що я старався для організації зробити все, що в даних обставинах було можливо, тай маю надію зробити більше, коли часи поправляться. Вічно зле бути не може. Лихо вже довголі довге і тому треба надіятися поліпшення, тай готовитися до дальшої праці і розвою організації. В Дітройт і околиці істнує може більше пригноблення ніж в інших сторонах, одначе до цього часу наші відділи і мої особисті співпрацівники організаційної держаться бодро і я певний, що вони вдержать в організації те місце, яке здобули собі довголітною організаційною роботою. А я бачу, що в околиці, яку я тут репрезентую, Батько Союз має одні з найкращих відділів.

(Далі буде).

ВИЇЖДЖАЮЧИМ ДО ПАРИЖА ПІД УВАГУ.

В Парижі відкрито кольоніяльну виставу, про котру писала вже українська преса. Як кождого року, так і тепер чимало Українців приїде до Парижа з метою оглянути виставу, а також сам Париж з його історичними памятками. Звичайна річ, що між приїжджаючими буде мало таких, котрі були вже колинебудь в Парижі і котрі знають французьку мову. Щоби приїжджаючі могли добре оглянути не тільки виставу, але й історичні памятки столиці Франції та її околиць, — Українська Студентська Громада рішила допомогати їм уділюванням усяких інформацій, **підшукуванням помешкань, а також уділюванням своїх членів, як провідників**, будь це поодинокі особи чи групи, будь такі, що спеціяльно виїжджають чи лише у переїзді здержуються у Парижі. На думку Студ. Громади це причиниться до того, що приїжджаючі сюди протягом короткого часу та при обмеженій витраті грошей зможуть оглянути все те, що тут найцінніше.

Всі, що задумують приїхати сюди цього літа, і які бажалиб скористати з помочі Студ. Громади, можуть жадати листовно о докладніщі інформації, пересилаючи при цьому суму **1 доляра на покриття почтових та друкарських видатків**, звязаних з уділюванням цих інформацій, зогляду на те, що Студ. Громада не розпоряджає ніякими засобами, спеціяльно до цього призначеними. Уділювати інформацій буде вона тільки таким особам, що перешлють вище згадану суму на адресу:

Mr. A. Sireckyj,
14, Rue du Cardinal Lemoine,
Paris 5, France.

На ту саму адресу треба направляти всякі листування.

Управа Укр. Студ. Громади в Парижі.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS PLAN DANCE FETE.

Famous Ballet Master to Direct Gay Festival Here in September.

Ancient tales of the Ukraine are to find magnificent expression here in September in a dance festival staged by 500 Cleveland Ukrainians, it was announced today by O. E. Malisky, chairman in charge of the arrangements.

Representative members of the Cleveland Ukrainian colony met last night to make arrangements for bringing Vasile Avramenko, the Ukraine's most famous ballet master here. He will take the 125 trained Ukrainian dancers in the city, and train 375 more to make up the pegeant, which will also include 100 singers. All of the performers will appear in the brilliant national costumes of their homeland.

Avramenko was expelled from his country by Polish authorities for organizing Ukrainian dancing schools but was brought to this continent by Canadians.

The committee working with Mr. Malisky includes Dr. N. M. Hnatyshyn, 2191 Professor st.; Peter Swidryk, 3011 W. 12th st., and Miss Olga Romanitz, 2683 W. 14th st., and Mrs. S. Kohut.

Пятьлітний Степанко зафасував правдиві штани, що на переді защіпаються на гудзики, й на шлейках. Мати пішла з ним у гості. Нараз Степанка притиснула звичайна потреба. Мати пішла з синком куди треба і повчила його, як треба обходитися з такими штанятами. Як Степанко вернувся, питається його чотирилітня товаришка забави, Мируся, що там мама його вчила так довго.

— Мама освідомлювала мене сексуально, — відповідає малий „пцьвірок".

З ЖИТТЯ НА ЧУЖИНІ.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО У ЛИТВІ.

Заходом Українсько-Литовського Т-ва та гуртка Українців в Кавнасі влаштовано 18. квітня свято сімдесятих роковин смерти Тараса Шевченка. Обширну програму свята виконано литовськими й українськими силами, а всі точки програми були передані литовською радіо-стацією. Свято відкрив від імени президії лит.-укр. т-ва секретар п. Дауч Дардас. Опісля слідували дві промови: одна по литовськи, а друга по українськи. По литовськи промовляв відомий Українцям зі своєї поїздки по Галичині голова Союза Литовських Журналістів і бувший міністер закордонних справ д-р Пурицкіс, який у добре обробленій промові пояснив значіння свята як рівнож познакомив присутних з літературною творчістю Тараса Шевченка.

По українськи говорив п. Бартович. Він звернув спеціяльну увагу на значіння Шевченка, яке має він для українського народу як борець за українську державність, як великий учитель любови до України. „Червоною ниткою — говорив прелегент, — пересувається у всіх поезіях Шевченка та велика любов до України. Боротись за неї, ненавидіти ворогів, виповнити своє життя працею для української національної ідеї—це заповіт, який залишив Шевченко новому українському поколінню".

По промові наступила вокальна частина. Артисти литовської опери, пп. Орантас і Брукус, відспівали кілька литовських національних пісень. Велике враження зробила на присутних п. інженирова Візбар, яка відспівала цілу вязанку українських пісень. Грімкими оплесками нагородили співачку присутні за її гарний спів, а від президії Т-ва вручено їй росікшну китицю квітів. По цьому слідували: деклямація, музичне тріо, що відограно вязанку укр. пісень, та сольоспів в супроводі бандури. Свято закінчилося литовським та українськими гимнами, що їх відограла орхестра литовських інвалідів.

Битком набита саля литовських стрільців була найліпшим доказом того зрозуміння, яке має литовське громадянство Ковнасу до української пісні. Свято залишило на присутних як найгарніше враження і причиниться безперечно до литовсько - українського зближення, яке лежить в інтересі обох народів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(33)

Коли вже добре розвиднилося, Швед причалив своїм човном до берега ріки. Тут він попросив Джейні вийти з човна та йти разом з ним в глибину джунглів. Джейні пішла з дорогоцінним скарбом на руках, а Швед взяв свої та Джейні річи. Недовго вони пройшли, як Джейні побачила, що перед ними зявився високий часткол, за яким було укрите селище якогось племени дикунів. Швед сміло пішов у браму, а за ним Джейні.

— о —

Видно, що він добре знав це селище та що їх тут сподівалися, бо жінка ватажка племени привітливо стрінула Джейні й винесла їй харчі, що вже були приготовані. Джейні була рада такій зустрічі й з вдячністю взяла харчі. Тимчасом Швед постелив на землі покривало й запросив Джейні лягти на нього в тіни великого дерева, щоб добре виспатися. Джейні з початку почувала себе не дуже приємно на твердій землі, але втома та ціла ніч безсонна перемогли її.

Коли вона прокинулася з довгого й міцного сну, то сонце вже далеко схилилося за південь. Недалеко неї стояла група дикунів і про щось жваво розмовляла зі Шведом. По виразу їх лиць і руках Джейні побачила, що вони ведуть приятельську розмову. Стало їй трохи лекше на душі. Дитина її ще міцно спала біля неї. Частина дикунів кудись поспішно пішла геть, їх вожак залишився зі Шведом. Вони обговорювали якийсь плян на майбутнє й видно було по їх лицях, що вони були чимсь заклопотані.

Джейні зі слізми в очах і з любовю дивилася на дитинку, що спала. Вона обережно взяла її на руки, притискаючи легенько до своїх грудей. Дитина просипалася. Тепер вона може вже любуватися своїм синком, не боячись поперечити його сну. Джейні розкудала покривало з лиця дитини, яким прикрила її від сонця та комарів. Швед дивився, як вона розкутувала дитину. Взявши дитину на руки перед собою, Джейні несподівано закричала з болем у голосі й стратила притомність.